

פסח (8)

הכנה לפסח

את השבתות והחגים אפשר לעבוד בשני אופנים, להיכלל בהם או לעמוד מן הצד. משל לשנים בשדה תעופה, האחד עומד מלא התרגשות למראה המטוסים הממריאים אל ארצות ומקומות רחוקים, ואחרי שנהנה שעה הארוכה חוזר לביתו. ואילו השני קנה כרטיס ונכנס לתוך אחד המטוסים והמריא אתו אל אחד היעדים הנפלאים הרחוקים. פשוט הוא שלא נבנו המטוסים משום ההנאה וההתרגשות שבראייתם, אלא דווקא לשימוש האדם שהוא עצמו יתרומם בהם אל מרומי השמים. וכך הענין בימים הקדושים, אפשר לעמוד ולהסתכל וליהנות מיופיו של היום, הרי כל אחד נהנה ומתרגש מן ההכנות לפסח, מראה הנקיון שאופף כל פינה בבית. ואח"כ ערב פסח עם ההכנות הנמרצות, וכ"ש ליל הסדר, שאין זמן יפה כמותו, עם מצוותיו ומנהגיו והשירות והתשבחות, וכן שאר ימי החג הנפלאים, אבל באמת לא בעבור זה ניתנו החגים, שנעמוד אנו כמו תיירים לראות ולהתרשם ואף להתרגש ואחרי כל זה לחזור להיכן שהיינו. אלא ימי החגים ניתנו כדי שנתרומם אנחנו אתם למדרגות גבוהות. הדרך להגיע לכך שמצוות החג יחדרו לתוכנו וישפיעו ויעשו בנו שינוי היא שנשתדל להבין תוכן ומהות החג והמצוות הקשורות בו ע"י לימוד בספרים העוסקים בזה ובהלכות המיוחדות שבו.

"הגדה של פסח, תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הקב"ה רוצה את ה"לי"

חז"ל (ערובין נד:): **"האי עלמא כבי הילולא דמיא"**. ההכנות לחתונה מתחילות חודשים ספורים לפניה. יש צורך למצוא אולם צלם, תזמורת. צריך לשבת על התפריט, ועל רשימת המזומנים, כדי שחלילה אף אחד לא ישמט. רק מי שחיתן ילדים יודע כמה זמן וכוחות דרושים לכך. רשימת הקניות משתרכת והולכת כמעט בלי סוף. אחרי כל ההכנות המרובות מגיע היום המיוחל. מגיעה שעת החופה, והנה החתן ממשמש בכל הכיסים ואין טבעת! אם אין טבעת, אין כלום, כל מה שמסביב בטל ומבוטל! גם אם יש טבעת, אלא שהחתן אמר: **"הרי את מקודשת כדת משה וישראל"**, האשה אינה מקודשת! למה? משום שהוא לא אמר **"לי"**! האי עלמא כבי הילולא דמיא, ויש לדאוג שלא יחסר בו ה"לי", לשמי. הנקודה העיקרית היא, שיהודי ידע מה תכליתו בעולם ומה הקב"ה רוצה ממנו. הקב"ה רוצה את ה"לי", לשמי. המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר: בשבעת ימי הפסח איננו לועסים מצות!

אנחנו לועסים את יציאת מצרים! בשעת אכילת המצות עלינו לגייס את המחשבה, את הלב, ולשלב יחד עם האכילה את הכונה לשם מצוה, זכר ליציאת מצרים. בצורה הזאת אנו מקדשים את האכילה השגרתית והופכים אותה לעבודת הקודש. בתפילה אומרים: **"והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך"**. האבודרהם מפרש **"והשיאנו"** הוא מלשון להשיא משואות, אש. הימים הטובים, החגים. הם אש, אור שצריך לידלק בכל לב יהודי, וממנו עוז ותעצומות לכל ימות השנה.

"הגדה של פסח" יחי ראובן"

בדיקת חמץ:

מין הגאון רב וואזנר זצ"ל התבטא פעם, כי אותם יהודים העוזבים את ביתם לכל חג הפסח יחד עם בני משפחותיהם להתארח במקומות אחרים, ואינם מנקים כלל את הבית לפסח, לא יפה הם עושים, כי דבר זה פוגע ביראת שמים של הילדים.

ביעור חמץ, ביעור העצלות

כתב בספר **"שפתי חיים"**: ביעור חמץ הוא הכנה ש"לא יראה ולא ימצא" בבית אפילו חמץ כל שהוא. והנה החמץ רומז על היצר הרע וכמאמר הגמרא (ברכות יז:): רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה, ופירש רש"י: יצר הרע שבלבבנו המחמיצנו. וכך הגדירו גם בזוהר הקדוש את היצה"ר כחמץ: **"ורזה אוקימנא בין חמץ ומצה בכמה דוכתי, דא יצר רע דא יצר טוב"**. וביאר רבי ירוחם הלוי ממיר: למה החמירה התורה בחמץ ב'בל יראה ובל ימצא' יותר משאר איסורים? וכמו כן ענין החפוש הגדול והבדיקה בכל חור שלא ימצא שם שמץ ומשהו מהשאור שבעיסה? אלא **"הרדב"ז** ביאר שהחמץ רמז ליצה"ר והוא שאור שבעיסה ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל. והנה בספר **"החינוך"** כתב בטעם איסור הקטרת שאור במזבח וז"ל: בהרחיק החמץ, שהוא נעשה בשהיה גדולה, מקורבנו, יקח דמיון לקנות מידת הזריזות והקלות והמהירות במעשי השם יתברך הוא. כדי שבצק יחמיץ אין צריך בתוספת של איזהו חומר, אלא בעצם השהייה מתחמצת העיסה. וכך היא העצלות, מבלי לעשות מאומה נכנס היצה"ר אל תוך לב האדם. בזה יובן הטעם לגזירת חז"ל: חמץ בזמנו בין שהוא במינו בין שלא במינו, אסור במשהו. החמץ הוא יצה"ר של עצלות, וע"י שמתרחקים ממנו קונים את מידת הזריזות, א"כ המלחמה ביצר של העצלות היא שנבערנו לגמרי, כי הסכנה של עצלות

גדולה מאד, שאפילו על ידי משהו יוכל להיות חוזר וניעור לחזור אל טבע העצלות.

הגדה של פסח "אוצרות התורה"

לבטל ולהוי כעפרא דארעא

חז"ל דרשו: "ושמרתם את המצות", אל תהי קורא "את המצות" אלא "את המצוות" שלא להחמיץ מצוה הבאה לידך. ואם השוו את המצוות למצה, הרי מפסדי המצוות הושוו לחמץ. ומה הם המפסידים, כך שנינו (בתנא דבי אליהו רבה כו, הובא בתוס' כתובות ק"ד ד"ה לא): עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. שכבר כתב בחובות הלבבות שאהבת העולם ואהבת השי"ת הן כאש ומים שלא ישכנו יחדיו. וכל בן תורה חייב לקיים בעצמו "ביטול חמץ" בעניני התענוגים, אף אלו המותרים.

שלא כפי מה דחזינן במדינתנו, שהכל גם העניים אינם מוכנים לוותר על תענוגות העולם, ולא שייך שיתגדל בתורה, ועובר על מצות עשה ד'קדושים תהיו' לדעת הרמב"ן (ויקרא יט, ב), שהיא מצוה שלא יהיה נבל ברשות התורה. וביטול התענוגות יהיה בגדר ביטול חמץ, והיינו שענין הביטול הוא שלא יתן לו ערך וחשיבות, ולא יהיה איכפת לו כלום במה שיהיה עם החמץ, כמו שאינו חושש מה יהיה עם העפר. ובזה נחשב שאינו ברשותו, ואינו עובר על "בל יראה". כך יהיה גם ביטול התענוגות, שאף שלא אסרן על עצמו בנדר ושבועה, ולא קיבל עליו נזירות, ואם יזדמן לו יהנה, אבל לא יחשיבו לרדוף אחריו ולכסוף אליו, ולא ישים לבו להם כלל, ובכך יוכל לעסוק בתורה ולהתעלות בה.

הגדה שדל פסח "ארזי הלבנון" בשם רב משה פיינשטיין

כעפרא דארעא

סיפר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל: מעשה בהיודי ששרף החמץ ואמר את הנוסח שנהוג לאומרו: "להוי בטיל וחשיב כעפרא דארעא", שמע אותו חכם אחד והעיר לו: לאו דווקא 'כעפרא דארעא'. תמה היהודי מה כוונת מר? השיבו החכם: לא רק בשריפת החמץ, גם בסיום התפילה שמונה עשרה אנו מזכירים מה' שלא נחשיב את עצמנו במאומה, אלא שפלים כמו עפר שהכל דורכים עליו. הנה אתמול, כאשר סיימת את תפילת שמונה עשרה, ראיתי אדם שעמד לידך ובטעות דרך על רגלך ואתה התפרצת כנגדו. גלית דעתך שאינך מעוניין באמת שנפשך תהיה כעפר. או שהעפר חשוב בעיניך. ואם העפר כל כך חשוב בעיניך, סיים אותו חכם, איך אתה יכול לבטל את החמץ ולעשותו "כעפרא דארעא" *הגדה של פסח "אוצרות התורה"*

יבדוק בחורין ובסדקין: יש לבדוק אחרי החמץ הטמון בעומקו של אדם, בכל חורי וסדקי הלב, לפעמים נדמה לו לאדם שאין בו כל חמץ, אולם אם יחטט עמוק בתאי הלב הנסתרים, חזקה שימצא שם חמץ. *אלשיך הקדוש*

הלכה: חברות ביטוח: כתב המ"ב (סי תמ סק"ז): דהו"ל כמקבל אחריות על חמצו של עכו"ם בבית עכו"ם דשרי. ובפסקי תשובות (אות ב) כתב: ונדון מזה לסעל חברת ביטוח שמקבל אחריות על נכסים ויש ביניהם חמץ, כיון שאינו בביתו אין עליו איסור חמץ, ואף אם גם הבית מבוסט, מ"מ כיון שאין לחברת ביטוח שום ידיעה בחמצם וביתם של המבוטחים הרי זה כדין מניות, אמנם נתפשט המנהג שבעלי חברות ביטוח, חברות שמירה וחברות אחסנה וכו' מוכרים במכירת חמץ לנכרי את החמץ שבאחריותם. *פסקי תשובות חלק ה'*

פתגם: מה' מצעדי גבר כונונו, כשיהודי מגיע למקום מסויים, זה השגחה העליונה כדי שיוכל לקיים שם מצוה האדמו"ר הזקן

חקירה: על מצות ומרורים יאכלוהו: מצוה אחת לאכול מצות ומרורים, או שתי מצוות נפרדות, אכילת מצה ואכילת מרור. (ברכת אברהם פסחים קטו כורך ד) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: מצות חטיט: רב ידוע בא לעשיר קמצן אחד לבקש תרומה. עד שנאות העשיר להוציא את ארנקו, הוא העביר את הרב שבעה מדורי גהינם. לבסוף כשכבר הגיע לכך, אמר לרב: רגע יש לי חידה לרב! אם הרב ידע לענות אתן לרב את התרומה, איזוהי המילה שיש בה ארבע פעמים קמץ בזה אחר זה? ענה לו הרב: המילה: "הַקְמַצְתָּ" (דברים יד. יז). נאלץ העשיר לתת את תרומתו, אבל ביקש מכבוד הרב לשמור את החידה לעצמו ולא לגלות לאחרים, יען כי עתיד הוא להשתמש בחידה גם להבא. פנה הרב אל העשיר הקמצן ואמר לו: אף אני אחוד לך חידה: מהי המילה שמופיעה בה ארבע פעמים התנועה פתח בזה אחר זה? לא ידע העשיר לענות. אמר לו הרב: כתוב בקללות "הַקְמַצְתָּ" (ויקרא כו. טז) וגם את זה תשמור לעצמך. *הגדה של פסח "ומתוך האור"*

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
כלל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr